

Skötselplan för naturreservatet Gösslunda

Förord

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsprogram för skötseln av naturreservatet. Planens inriktning bestäms av syftet med naturreservatet och de föreskrifter som meddelats i beslutet. Till grund för denna reviderade skötselplan ligger gällande reservatsbeslut från 1972-09-05.

Planförfattare är Patrick Isendahl, Länsstyrelsen i Kalmar län.

1. Syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifter

1.1 Syftet med naturreservatet

I reservatsbeslutet från 1972, som inte varit föremål för revidering, sägs följande:

”Naturreservatet utgör ett betesområde med ur naturvårdssynpunkt värdefull vegetation beläget i anslutning till Gösslunda by och Stora alvaret.”

Vidare heter det att:

”Enär det område varom i ärendet är fråga främst på grund av sin betydelse för kännedomen om Ölands natur bör särskilt skyddas och vårdas, förklarar länsstyrelsen med stöd av 7 § naturvårdslagen området som naturreservat...”.

1.2 Reservatsföreskrifter

I reservatsbeslutet sägs följande:

” För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8 och 10 §§ naturvårdslagen samt 7 § naturvårdskungörelsen att nedan angivna skyddsföreskrifter samt vård- och förvaltningsföreskrifter skall gälla beträffande området.

A Skyddsföreskrifter

I I fråga om rätten att förfoga över området skall gälla följande inskränkningar:

Det är förbjudet att

1. uppföra byggnad;
2. anordna stängsel, som hindrar allmänhetens tillträde till området;
3. inrätta upplag;
4. bedriva täkt;
5. verkställa schaktning, fyllning, sprängning, grävning eller annan liknande åtgärd;
6. utan tillstånd av länsstyrelsen anlägga väg eller framdraga ledning;
7. annorstädes än å befintlig åkermark utföra plöjning eller annan mekanisk markberedning eller använda kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen;
8. verkställa avverkning eller röjning i andra fall än då ”...” områdets skötsel påkallar sådan åtgärd samt
9. upplåta plats för tältning eller uppställande av husvagn.

II Allmänheten har att inom naturreservatet iakttaga följande:

Det är förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildningar;
2. skada eller borttaga växande träd, buskar, växter, lavar eller mossor;
3. jaga, döda, fånga eller skada vilda djur eller fåglar eller deras ungar eller tillägna sig fåglarnas ägg eller bon eller vidtaga annan åtgärd som kan verka störande på djurlivet;
4. medföra okopplad hund;
5. skada eller borttaga befintliga hägnadsanordningar;
6. tälta eller uppställa husvagn samt
7. utan tillstånd av länsstyrelsen utföra vetenskapliga eller andra undersökningar.

Förbudet vid 3 och 4 avser inte utövande av jakträtt inom området.”

2. Beskrivning av området

Reservatet är beläget på Stora Alvaret tre kilometer väster om Alby och drygt trehundra meter söder om landsvägen mot Bårby. Vid landsvägen finns en mindre parkeringsplats varifrån en markerad stig leder till reservatet.

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Gösslunda
Objektnummer	0802043
Skyddsform	Naturresevat
Natura 2000 beteckning	SE330176 Stora Alvaret
Län	Kalmar
Kommun	Mörbylånga
Fastighet	Gösslunda 1:4 (del av)
Markägare	Carl-Johan & Saga Sigvardsson, Alby 131, 380 62 MÖRBYLÅNGA Johan & Stina Sigvardsson, Alby 129, 380 62 MÖRBYLÅNGA
Totalareal (ha)	12,3
Landareal (ha)	12,3
Areal produktiv skogsmark (ha)	1,1
Naturtyper, naturvårdsregistrets indelning:	Areal (ha)
Ädellövskog	1,4
Odlad mark	1,8
Betesmark	9,1
Naturtyper, art- och habitatdirektivets indelning:	Areal (ha)
6210 Kalkgräsmarker (*viktiga orkide´-lokaler) nedanför trädgränsen	2,3
6280 *Kalkhällmarker	1,7
6410 Fuktängar med blåtåtel eller starr	4,4
8240 *Karsthällmarker	0,1
9020 Boreonemoral ädellövskog	0,9
*= bevarandet av naturtypen har hög prioritet inom EU	

Vegetationstyper enligt Nordiska Ministerrådets indelning (ViN):	Areal (ha)
Blandlövskog av örtrik typ 2236	1,1
Skog i igenväxningssuccession 2321	0,7
Hällmarksalvar-typ 5321	1,2
Fårsvingelalvar-typ 5322	0,6
Örtrik ängshavregräsmark-typ 5417	2,4
Örtrik fuktig gräsmarks-typ, älväxing-variant 5442a	4,5
Åker 55 (ej som typ i ViN)	1,8
Prioriterade bevarandevärden:	
Naturtyper	Kalkhällmarker, karsthällmarker, kalkgräsmarker, fuktängar med blååtel eller starr, boreonemoral ädellövskog.
Strukturer och funktioner	Örtrikt fältskikt, blommande växter, väl avbetad gräsmark, stenmurar och stenrösen, grova träd, gamla träd, brynmiljöer.
Arter	Storviol*, alvarmalört, fågelarv, grådådra, hartmansstarr, ljungsnärja, stor sandlilja, toppjungfrulin, ullranunkel, åkerkulla, kustgrimmia, alvar-placodlav, brunluddig roting, gaffelriska, lundröksvamp, stäppröksvamp. * = Åtgärdsprogram för arten är under framtagande.
Friluftsliv	Besöksobjekt.
Övrigt	Forsknings/referensområde

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Kulurhistoriska bevarandevärden samt historisk och nuvarande markanvändning

Reservatet är beläget inom inägomark tillhörande Gösslunda by i Hulterstad socken. Enligt kartmaterial från 1738 omfattades byn av två kronohemman och inägorna bestod, förutom av den i öster belägna bytomten, av åker, äng och hage. Runt hela området löpte en gärdesgård. Åkermarken låg inom ett separat gärde och brukades enligt tresädets principer. Ängsgärdet, som utgjorde huvuddelen av inägorna, låg väster om åkergärdet. Ängsmarken beskrevs som mycket stenbunden och bevuxen med stagg och starr. I ängsmarken fanns ytterligare mindre åkrar. 1826, vid tiden för enskiftet, bestod byn av fyra gårdar vilket

troligen var ett resultat av hemmansklyvning. Inägorna utgjordes i huvudsak av åker och äng, och åkermarken hade nu kraftigt expanderat på bekostnad av ängen.

I den norra och västra delen skiljs reservatet från utmarken av en mur huvudsakligen uppbyggd av flat kalksten vars läge sammanfaller med inägoegränsen från 1738. Muren kan därför antas vara betydligt äldre än så. Innanför denna löper raka murar, bl a i skiftesgränserna, som förutom kalksten även är uppbyggda av gråsten.

I norra kanten av den nordligaste åkern finns två röjningsrösen, medan en fornlämningsliknande fyrkantig stensättning finns i reservatets sydvästra hörn invid muren.

Inga fasta fornlämningar finns noterade inom reservatet. Dock finns norr om området en stensträng, medan en förhistorisk/medeltida husgrund samt ett stensträngssystem finns noterade strax utanför reservatets sydöstra hörn. Nordväst om parkeringen är ett av alvarets största gravrösen, Gösslunda rör, beläget. Röset är 20 meter i diameter och drygt två meter högt.

Gösslunda by, inklusive reservatsområdet, är av riksintresse för kulturmiljövården.

Reservatsområdet har i stor utsträckning, åtminstone partier med djupare jordlager, varit ängsmark medan andra delar av reservatet tidigare varit åkermark. Numera finns två mindre åkerytor inom reservatet.

Området betas vid tiden för skötselplanens revidering huvudsakligen av nötdjur men även av får, delvis med senare betespåsläpp.

2.3.2 Biologiska bevarandevärden

I naturreservatets norra del finns en liten lundartad ek- och askdominerad ädellövskog. Några grova ekar samt en del äldre senvuxna och knotiga ekar förekommer. Det varierande täta buskskiktet utgörs av hassel, hagtorn, skogskornell och döda eller döende enbuskar. Fältskiktet består av bland annat skogsbingel, gullviva, svalört, buskviol och humleblomster, medan den väl utbildade våraspekten präglas av gul-, vit- och blåsippa. Skogen svämmas ofta över tidigt på våren. Mot kanterna samt utmed den mur som löper söderut övergår ädellövskogen i igenväxningsmark med hassel, hagtorn, en, slån, tall, getapel och tok samt en del äldre ekar och vildaplar. I lunden och angränsande bryn förekommer intressanta arter som sumpspärrmossa, trubbig dvärgbågmossa, brunluddig roting, gaffelrisk, lundfjällskivling, lundröksvamp, lundalm, tvåblad, underviol och vippärt.

Söder och öster om ädellövskogen finns kalkfuktängar med bl a älvväxing, hirsstarr, slankstarr, darrgräs, krissla, gullviva, rödklint, ängsskära och ölandstok. Token röjdes för ett antal år sedan och är låg och betespåverkad. I nordost finns ett avsnitt av alvarkaraktär med bland annat fårsvingel, bergven, vårbrodd,

brudbröd och gul fetknopp. I området förekommer särskilt skyddsvärda arter som fågelarv, hartmansstarr, storviol, stor sandlilja och ullranunkel.

I sydväst övergår vegetationen i öppen alvarmark som till stor del utgörs av kalkstenshällar mer eller mindre bevuxna med epilitisk moss- och lavvegetation. Även karstutbildningar förekommer. Kärnväxtfloran utgörs av exempelvis fårsvingel, ölandssolvända, vit fetknopp, backtimjan och alvarfibbla. Längre söderut blir jordlagren mäktigare och här finns örtrika torrängar med bland annat fårsvingel, ängshavre, flentimotej, vårstarr, harmynta, maskrosor, gullviva, krutbrännare samt Adam och Eva. Särskilt intressanta arter som förekommer här är exempelvis alvarmalört, alvaroxbär, fågelarv, grådådra, stor sandlilja, ullranunkel och åkerkulla. I sydost finns ett fuktigare avsnitt med bland annat älväxing, lågvuxen ölandstok, slankstarr, ängsskära och krissla.

I reservatets sydöstra del ingår även två mindre åkerytor. I dessa har, beroende på svag eller utebliven hävd, slån, gullviva och ängsskära börjat vandra in. Utmed de murar som omgärdar åkrarna finns ett ofta välutbildat buskskikt med slån och hagtorn.

2.3.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Bergrunden inom naturreservatet är uppbyggd av ordoviciska kalkstenslager. Området lutar svagt från väster mot öster. Kalkstenen går i dagen i reservatets västra del i form av plana kalkstenshällar delvis med karstutbildningar. Oftast är dock kalkstenen täckt av tunnare eller mäktigare jordlager. Tunna lager av vittringsjord på kalkhäll finns i reservatets västra del, medan mäktigare jordlager (morän och glacifluviala jordlager) förekommer mot norr. Glacialavlagringarna innehåller mycket silikatmaterial, bl a i form av spridda större och mindre silikatblock. Silikatsten (gråsten) förekommer vidare rikligt i de stenmurar som finns i reservatet. Markreaktionen i de ytligare jordlagren har på vissa ställen visat sig vara tydligt sur, vilket kan ses i acidofila inslag i vegetationen som exempelvis förekomst av vitknavel.

2.3.4 Bevarandevärden för friluftslivet

Gösslunda naturreservat är ett relativt välbesökt utflyktsmål under sommarhalvåret.

3. Generella råd och riktlinjer

Alla skötselåtgärder inom naturreservatet ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark, vegetation och kulturhistoriska lämningar inte uppkommer.

Alla åtgärder i träd- och buskskikt föregås av genomgång i fält med naturvårdsförvaltaren. Inga röjningsåtgärder får ske inom skötselområdena 1 och 2b-c utan samråd med länsstyrelsens åtgärdsprogramskoordinator. Eventuellt gagnvirke tillfaller markägarna.

Träd som fallit eller hotar falla ned över befintlig traktorväg, stigar, stängsel, kulturhistoriska lämningar, åker- eller betesmarker får upparbetas och avlägsnas. Träd som är värdefulla för faunan och floran, exempelvis grova och gamla träd ska dock flyttas och lämnas kvar på lämplig plats i reservatsområdet. Samråd ska ske med naturvårdsförvaltaren.

Storviolens, som förekommer i norra delen av reservatet, är en art med rödlistekategori starkt hotad (EN) för vilken ett åtgärdsprogram är under framtagande. Åtgärdsprogrammen är ett led i arbetet med riksdagens miljökvalitetsmål, och tas fram för arter som kräver särskilda insatser för sin överlevnad. Mot bakgrund av storviolens status som åtgärdsprogramsart, ska miljöstödet åtagandeplan för skötselområdena 2b-c därför anpassas till skötselplanen för reservatet

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

4.1 Skötselområde 1; ädellövskog med omgivande bryn (1,8 ha)

Beskrivning:

Reservatets trädklädda delar består av ädellövskog samt igenväxningsvegetation innehållande en del äldre träd. Ädellövskogen innehåller en del grova samt senvuxna och knotiga ekar.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av en ädellövskog med omgivande bryn. Naturtypen boreonemoral ädellövskog ska uppta minst 1,1 ha.
- Naturvärden knutna till grov, senvuxen och knotig ek ska särskilt gynnas och utvecklas. Skötselområdet ska innehålla gott om naturligt uppkommen död ved bland annat i form av döda hasselstammar. Skötselområdet ska även innehålla variationsrika bryn med flikig ytterkant, gläntor och täta buskage samt äldre ek och vildapel.
- Arter knutna till områdets biotoper ska leva kvar och helst öka i utbredning och antal. Exempel på sådana arter är sumpspärrmossa, trubbig dvärgbåg-

mossa, brunluddig roting, gaffelrisk, lundfjällskivling, lundröksvamp, gullviva, lundalm, skogsbingel, tvåblad, underviol och vippärt.

- Fornlämningar och landskapselement ska bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Extensiv betesdrift, om möjligt med nöt. Skötselområdet betas tillsammans med reservatets norra betesmarker med betespåsläpp tidigast 1 juni. Tillskottsutfodring får inte ske inom skötselområdet.

Träd (framförallt yngre ask och ek) och buskar som tränger grov eller senvuxen och knotig ek tas bort. Ur naturvårdssynpunkt värdefulla träd och buskar, som lundalm och vildapel, sparas dock.

Selektiv röjning av brynen med intervaller om ca 5-10 år för att bibehålla och skapa variationsrika och estetiskt tilltalande bryn med flikig ytterkant, gläntor och täta buskage. Buskar, inklusive tok, sparas i lämplig utsträckning vid åtgärder utmed bäcken. Det är särskilt viktigt att bibehålla brynmiljön där bäcken når skötselområdet västerifrån. Fruktbärande och blommande träd och buskar som nypon, getapel, hagtorn, hassel och vildapel gynnas. Även inom brynzonen ska gamla ekar, men här även någon grov vildapel, hållas fria från trängande träd och buskar.

Röjnings- och avverkningsrester transporteras bort för att underlätta betesdriften. En viss andel av gren- och klenstamveden kvarlämnas i högar liksom en viss andel grövre virke.

All naturligt uppkommen död ved ska lämnas kvar i skötselområdet. Viss hoplockning kan ske i grässhålsbärande delar för att underlätta betesdriften.

Storviol förekommer i närheten av skötselområdet och om den etablerar sig i brynen ska detaljhänsyn tas till denna vid skötseln (se 3 och 4.2).

4.2 Skötselområde 2; naturbetesmark (8,5 ha)

Beskrivning:

Reservatets naturbetesmarker, bestående av kalkfuktängar, torrängar och alvarmark. Skötselområdet är uppdelat i tre delområden 2a, 2b och 2c.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av naturbetesmarker med sparsamt trädskikt och ett varierande tätt buskskikt. Naturtyperna kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen 6210, *kalkhällmarker 6280, fuktängar med blåtåtel eller starr 6410 och *karsthällmarker 8240 ska uppta minst 2,4 ha, 1,7 ha, 4,5 ha respektive 0,1 ha.

- Arter knutna till områdets biotoper ska leva kvar och helst öka i utbredning och antal. Exempel på sådana arter är storviol, alvarmalört, alvaroxbär, brudsporre, fågelarv, grådådra, hartmansstarr, krutbrännare, majviva, Sankt Pers nycklar, slätterfibbla, stor sandlilja, strimklöver, toppjungfrulin, ullranunkel, vildlin och åkerkulla.
- Fornlämningar och landskapselement ska bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Naturvårdsinriktad betesdrift om möjligt med nötdjur. Tillskottsutfodring eller gödsling får inte ske inom skötselområdet.

Vid röjningar ska röjningsavfallet i första hand forslas bort om detta kan ske utan att körskador uppstår. I annat fall bränns röjningsavfallet på plåtar. Bränning får inte ske så att vegetation, fornlämningar, stenmurar eller kalkstenshällar skadas.

Delområde 2a:

Betespåsläpp från och med 1 juli.

Den stenmur som utgör gräns mot 3a ska i huvudsak röjas ren från buskar (se 4.3), i syfte att ge ett mer sammanhängande visuellt intryck av reservatet och en öppnare landskapsbild. Dock sparas enstaka hagtorn och nypon, eventuell alvaroxbär samt i förekommande fall buskar med blommande exemplar av alvarmalört (alvarmalört blommar oftast i skydd av buskar). Stängslet invid muren flyttas så att betesdjuren kan hålla efter återväxten.

Vid behov återkommande underhållsröjningar. Uppvuxna buskar som sparats vid tidigare röjningar, buskar som utgör skydd för blommande exemplar av alvarmalört samt alvaroxbär sparas, medan ett mindre antal nypon- och hagtornsbuskar tillåts växa upp. I karstpartiet ska några rosbuskar tillåtas etablera sig i sprickorna.

I sydvästra hörnet av delområde 2a finns en fornlämningsliknandestensatt fyrkant. Denna ska hållas fri från buskvegetation.

Stenmurar repareras vid behov.

Delområden 2b och 2c:

Betespåsläpp från och med 1 juni, varvid endast ett måttligt betestryck ska eftersträvas.

Storviol, en åtgärdsprogramsart med rödlistekategori starkt hotad (EN), förekommer inom delområdena, huvudsakligen utmed östra delen av bäcken i delområde 2b. Storviolen trivs bäst i halvskugga och klarar inte för hårt bete eller

för kraftig igenväxning. Särskilda åtgärder, enligt nedan, krävs därför för att öka storviolens möjligheter till överlevnad.

- Storviolens växtplatser samt lämpliga potentiella växtplatser (framförallt längs bäcken) stängslas av, så att storviolens betesfredas under den känsliga perioden och så att ölandstok och andra buskar kan växa upp. De avstängslade områdena öppnas upp för betesdjuren från och med september. Omfattning och placering av frångängslade områden avgörs i samråd med markägarna av länsstyrelsens åtgärdsprogramskoordinator. De avstängslade områdena ska därefter följas upp så att förbuskningen och därmed beskuggningen inte blir för kraftig.
- Miljöstödets åtagandeplan för delområdena 2b-c ska anpassas till skötselplanen så att måttligt betetryck samt sent betespåsläpp och tätare buskskikt inom vissa delar kan tillåtas utan att detta strider mot åtagandeplanen.
- Eventuella röjningar inom delområdena 2b-c utförs i naturvårdsförvaltarens regi i samråd med länsstyrelsens åtgärdsprogramskoordinator och markägarna.

4.3 Skötselområde 3; åkermark (2,0 ha)

Beskrivning:

Två mindre åkrar, 3a och 3b, i reservatets sydöstra del. I delområde 3a ingår även en mindre torräng.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av öppen årligen brukad mark. Delområde 3a ska hävdas genom betesdrift, åtminstone i form av efterbete.
- Fornlämningar och landskapselement ska bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Fortsatt öppethållande av åkermarken genom åkerbruk, slåtter eller bete.

För att ge ett mer sammanhängande visuellt intryck av reservatet och en öppnare landskapsbild, ska stenmurarna kring skötselområde 3a i stort sett röjas rena från buskar (se 4.2). Dock sparas enstaka hagtorn och nypon, eventuell alvaroxbär samt i förekommande fall buskar med blommande exemplar av alvarmalört. Stängsel flyttas så att betesdjuren kan beta ända in till muren. Skötselområde 3a ska därefter hävdas genom bete alternativt genom slåtter/åkerbruk med efterbete så att uppväxande buskar hålls efter av djuren. Inom skötselområde 3a finns även en mindre torräng norr om åkern som därigenom blir beteshävdad. Torrängen innehåller också två röjningsrösen som ska hållas fria från buskvegetation. Vid behov underhållsröjning utmed muren och kring röjningsrösen.

Stenmurarna kring skötselområde 3b är bevuxna med ett välutvecklat buskskikt med framförallt slån och hagtorn. Dessa snår är estetiskt tilltalande och kan därför

sparas och fungera som blomrika brynmiljöer. Uppväxande träd, som t ex ask, i buskvegetationen ska dock tas bort.

Stenmurar repareras vid behov.

Ur naturvårdssynpunkt är det önskvärt att åtminstone en del av (eller hela) åkerarealen avsätts som allmogeåker, d v s odlas med äldre grödsorter utan tillförsel av bekämpningsmedel eller handelsgödsel. En passande gröda är gotlandsråg med rödlistade åkerogräs som klätt, luddvicker och råglösa.

4.4 Skötselområde 4: friluftsliv

Beskrivning:

Vid landsvägen mellan Bårby och Alby finns en mindre parkeringsplats varifrån en markerad stig leder ca 350 m söderut till reservatet. Informationsskyltar med beskrivning av reservatet finns vid parkeringen och i reservatet. Stättor finns utplacerade på fem ställen inom reservatet, medan en finns vid landsvägen i norr. För placering av anordningarna för friluftslivet, se skötselplanekartan bilaga 2.

Bevarandemål:

- Tre väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av reservatet ska finnas.
- En väl underhållen mindre parkeringsplats med en hänvisningsskylt ska finnas utmed landsvägen norr om reservatet. En väl underhållen stig från parkeringen till reservatet med stättor vid stängselövergångar ska finnas.
- Tre lättframkomliga stigar med stättor vid stängselövergångar ska finnas inom reservatet.

Skötselåtgärder:

Informationsskylten vid vägen flyttas lämpligen till reservatsgränsen invid den norra stättan och ersätts med en hänvisningsskylt. Informationsskyltarna ska på sikt revideras.

Anordningarna för allmänheten ska underhållas kontinuerligt. Stigar ska vara tydligt utmärkta och väl framkomliga. Den östra stättan behöver flyttas något österut alternativt behöver taggråden dras om och några träd och buskar tas ned. Möjligheten att förbättra framkomligheten för rörelsehindrade utmed delar av stigarna ska övervägas.

5. Bränder och brandbekämpning

Bränder inom naturreservatet ska släckas enligt gällande lagar.

6. Jakt

Reservatsbeslutet innebär inga restriktioner vad gäller jakten inom reservatet. Jaktutövandet får dock inte ske i strid med reservatsbestämmelser eller skötselplan.

7. Dokumentation och uppföljning

7.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder

Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera var, hur och när åtgärder utförts, av vem samt kostnad och finansiering.

Åtgärder, exempelvis betesdrift, som inte utförs av naturvårdsförvaltaren ska dokumenteras genom att utföraren årligen meddelar utförda åtgärder på blankett som naturvårdsförvaltaren handhåller.

Naturvårdsförvaltaren ska följa upp utförda skötselåtgärder vid behov och dokumentera var, hur och när uppföljning utförts, av vem samt kostnad och finansiering.

7.2 Uppföljning av bevarandemål

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för uppföljning av naturreservatets bevarandemål och ska dokumentera var, hur och när uppföljning utförts, av vem samt kostnad och finansiering.

Storviol är en åtgärdsprogramsart och uppmärksammas därför särskilt inom ramen för åtgärdsprogrammet. Se 3, 4.1 och 4.2.

8. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet	Finans
Betesdrift	Skötselområden 2 och 3a	Brukare	1	Miljöstöd (eller ev. vårdanslag)
Betesdrift	Skötselområde 1	Brukare	2	Miljöstöd (eller ev. vårdanslag)
Nystängsling/fållindelning	Skötselområden 2b-c	Uppdrags-tagare	1	Vårdanslag
Åkerbruk (inkl. betesvall)	Skötselområde 3	Brukare	1	Ev. vårdanslag eller miljöstöd
Friställning av äldre ek	Skötselområde 1	Uppdrags-tagare	1	Vårdanslag
Återkommande underhållsröjning	Skötselområden 2 och 3a	Uppdrags-tagare/brukare	1	Vårdanslag/ miljöstöd
Röjning av stenmur och flyttning av stängsel	Skötselområden 2a och 3a	Uppdrags-tagare	2	Vårdanslag
Röjning av bryn	Skötselområde 1	Uppdrags-tagare	3	Vårdanslag
Flyttning och revidering av skyltar	Enligt skötselplanekarta	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Alla skötselområden	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Uppföljning av bevarandemål	Alla skötselområden	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag

*Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Skötselplanekarta
3. Vegetationskarta enligt habitatdirektivets indelning
4. Vegetationskarta enligt Nordiska Ministerrådets indelning
5. Artlista
6. Referenslista